

Sygn. akt I CSK 1776/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa Z. P.
przeciwko Gminie R.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 30 maja 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 11 lutego 2021 r., sygn. akt I AGa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powód Z. P. wniósł o zasądzenie od pozwanej Gminy R. kwoty 223.111.60 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu zwrotu kwot nienależnie pobranych przez Gminę, jako beneficjenta gwarancji udzielonej przez niewystępujący w sprawie bank na zlecenie powoda jako wykonawcy, w wyniku niezasadnego, w ocenie powoda, stwierdzenia przez Gminę jako zamawiającą, że powód nienależycie wykonał łączącą strony umowę o roboty budowlane z dnia 13 lipca 2012 r. Wyrokiem z dnia 8 października 2019 r. Sąd Okręgowy w K. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 167.333,70 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami oraz oddalił powództwo w pozostałej części. Wyrokiem z dnia 11 lutego 2021 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelacje obu stron wywiedzione od tego orzeczenia.

Pozwana Gmina wniosła skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolę „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Skarżąca wskazała, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące kwestii, czy odpowiedzialność beneficjenta gwarancji bankowej (w tej sprawie Gminy) wobec zlecającego udzielenie gwarancji (powoda), za nieuzasadnione skorzystanie z gwarancji udzielonej przez gwaranta, w sytuacji, w której gwarant (bank) pobrał wypłaconą kwotę gwarancji z rachunku zlecającego, ma swoją podstawę w art. 405 k.c. (roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia) czy też na podstawie art. 471 § 1 k.c. (roszczenie odszkodowawcze za nienależyte wykonanie zobowiązania).

W nawiązaniu do tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju

prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy; przedstawić pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność preferowanego sposobu jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutujący na wynik sprawy. Tymczasem we wniosku o przyjęcie skargi pozwana Gmina podniosła, że postawiony przez nią problem prawny został już rozstrzygnięty w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2010 r., V CSK 233/09, OSNC 2010, nr 11, poz. 146, z dnia 11 października 2013 r., I CSK 769/12, OSNC - ZD 2014, Nr 4, poz. 70 i z dnia 23 października 2019 r., III CSK 279/17, niepubl.). W szczególności w wyroku z dnia 23 października 2019 r. Sąd Najwyższy wskazał, że pobranie gwarancji, mimo braku przesłanek merytorycznych, powinno skutkować obowiązkiem jej zwrotu na rzecz uprawnionego, niezależnie od tego jaka byłaby podstawa roszczenia (art. 405 k.c. czy art. 471 k.c.). Wyjaśnił także, że w przypadku, w którym gwarant realizuje na rzecz beneficjenta gwarancję zgodnie z jego wezwaniem, mimo braku merytorycznych przesłanek ze stosunku podstawowego, roszczenia wykonawcy wobec beneficjenta gwarancji (zamawiającego) mogą być dochodzone na podstawie odpowiedzialności kontraktowej za szkodę, a kwota pobrana bezpodstawnie przez inwestora z gwarancji może być kwalifikowana jako szkoda wykonawcy (art. 471 k.c.). Według Sądu Najwyższego, nie można jednak wykluczyć w takim stanie faktycznym odpowiedzialności z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia (art. 405 k.c.), skoro zamawiający uzyskał korzyść z realizacji gwarancji, mimo braku spełnienia warunków materialnych, uzasadniających przesunięcie majątkowe między zamawiającym a wykonawcą. Mając na względzie zasadę, że przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu należy stosować, gdy brak innego środka prawnego umożliwiającego przywrócenie równowagi majątkowej naruszonej bez prawnego uzasadnienia, Sąd Najwyższy uznał w tym wyroku, że charakter zobowiązania gwaranta zależy od wykładni umowy gwarancji oraz od ustaleń

dotyczących charakteru tej gwarancji. Zgodnie z tym stanowiskiem, rozstrzygnięcie przedstawionego przez skarżącą zagadnienia zależy od ustaleń faktycznych konkretnej sprawy i nie ma charakteru abstrakcyjnego zagadnienia jurystycznego w przedstawionym wyżej rozumieniu. W rozpatrywanej sprawie, inaczej niż w stanie faktycznym cytowanego orzeczenia Sądu Najwyższego, Sądy poczyniły ustalenia faktyczne dotyczące charakteru gwarancji bankowej, zabezpieczającej wykonanie łączącej strony umowy o roboty budowlane i na tych ustaleniach osadziły ocenę prawną roszczenia powoda. Nie ma zatem podstaw do przyjęcia, że na gruncie niniejszej sprawy powstała rzeczywista potrzeba kolejnego odniesienia się przez Sąd Najwyższy do omówionej wyżej problematyki.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji.

a.s.